

①

REKONSTRUKTÖR- & KONKURSFÖRVALTARKOLLEGIET
(REKON) I SVERIGE

B/L A G A Z
S 12 1 (4)

YTTRANDE
2006.09.14

Mål nr Ö 2160-06
Rotel 16

Högsta Domstolen
Avdelning 2
Box 2066
103 Stockholm

Margareta Eriksson ./ Ola Sellert ang edgång i konkurs

Rekonstruktör- & Konkursförvaltarkollegiet (REKON) i Sverige har beretts tillfälle att yttra sig i rubricerade mål.

Bestämmelsen i KL 6:5 st 2 om fakultativ bouppteckningsed möjliggör på yrkande av konkursförvaltaren eller en borgenär att annan än gäldenären eller gäldenärens ställföreträdare beedigar bouppteckningen i dess helhet eller viss uppgift i denna. Utöver yrkande från förvaltaren eller borgenär krävs även att edgången kan antas vara av betydelse för boutredningen. Med undantag för hänvisningen till RB 36:5 angående särskild sekretess anges i bestämmelsen inga begränsningar för vilka personer som kan tänkas åläggas att beediga bouppteckningen eller uppgift däri. Lagstiftaren har valt att använda sig av uttrycket "annan än gäldenären" i syfte att göra reglerna mer vidsträckta och flexibla. Såsom exempel på den som bör kunna åläggas edgång anges förutvarande ställföreträdare, anställda hos gäldenären och närstående till denne. Uppräkningen gör dock inga anspråk på att vara uttömmande. Sammantaget innebär detta att en persons ställning eller förhållande till konkursgäldenären är

2

av underordnad betydelse för om en person skall åläggas att beediga bouppteckningen enligt KL 6:5 st 2. Vad som väger tyngst i bedömningen är huruvida sådan edgång kan antas ha betydelse för boutredningen. Kraven på utredning i vad mån det är av betydelse är generellt lågt ställda.

Det är enligt REKON av stor vikt att lagrummet tolkas utifrån en pragmatisk synvinkel och med inriktning på vilka uppgifter en person kan tänkas besitta. REKON är av uppfattningen att någon gräns inte kan uppställas för hur långt ner i en organisation man kan gå för att finna edgångsskyldiga. Beträffande kraven på den utredning som förvaltaren måste förebringa bör hållas i åtanke att bestämmelsen tillkommit just för att ge förvaltaren möjlighet att komma tillrätta med informationsbrist hos gäldenären eller dennes organisation. Det är därvid inte ovanligt att informationsbristen är medvetet åstadkommen av gäldenären eller andra hos denne, och höga krav i detta avseende skulle komma att motverka bestämmelsens syfte. Redan det förhållandet att fakultativ ed relativt enkelt kan fås till stånd resulterar många gånger i att konkursutredningen kan bli väsentligt mer effektiv vilket i sin tur återverkar på kostnader och tidsutdräkt samt att berörda borgenärens intressen blir bättre tillgodosedda. Det skall inte heller bortses från dess allmänpreventiva effekt och att man inte onödigtvis premierar otillbörliga förfaranden. Det förhållandet att fakultativ ed normalt inte bör kunna uppfattas som särskilt integritetskränkande eller på andra sätt kolliderar med enskildas behöriga intressen talar också för en flexibel tillämpning av bestämmelsen.

Av konkursförvaltarens skrivelse med yrkandet om fakultativ ed, tingsrättens aktbilaga 42, kan med viss osäkerhet utläsas att denne ifrågasätter framställda lönegarantianspråk på den grunden att delar av konkursbolagets personal för samma tid erhållit anställning i annat bolag och, får man väl anta men detta framgår inte av skrivelsen, där erhållit eller borde ha kunnat erhålla lön som bort reducera anspråken på lönegaranti i konkursen. Om REKON's antagande i detta avseende är korrekt torde föreligga tillräcklig grund för antagande att fakultativ ed är av betydelse för boutredningen, eftersom edgången då syftar till att förhindra att oriktiga löneanspråk blir honorerade i konkursen. I det aktuella målet är ostridigt att Margareta Eriksson utfört löneadministrativa uppgifter samt åtminstone i begränsad omfattning hanterat betalningar. Enligt REKON's mening bör Margareta Eriksson's befattning med sådana arbetsuppgifter innebära att hon med god marginal faller inom gränsen för den kategori som lagstiftaren åsyftat med bestämmelsen.

Av Margareta Erikssons inlägga till Högsta domstolen framgår farhågor om att edgången av konkursförvaltaren skulle komma att användas för att ställa frågor som ligger utanför edstemat.

Bestämmelsen i KL 6:5 om fakultativ ed knyter i detta hänseende an till bestämmelsen i KL 6:3 om obligatorisk edgång. I denna bestämmelse anges att edgången innebär att personen skall under ed intyga att bouppteckningens uppgifter om tillgångar, skulder och räkenskapsmaterial efter eventuellt gjorda tillägg eller ändringar av den edsvurne är riktiga enligt dennes vetskap. Vid fakultativ ed kan edgången komma att omfatta endast viss uppgift i bouppteckningen. Edstemats yttersta gränser fixeras således i och med att konkursförvaltaren upprättat konkursbouppteckningen, inklusive de senare tillägg och ändringar som kan vara påkallade från fall till fall. Någon allmän upplysningsplikt åligger inte annan än gäldenären inom ramen för KL's bestämmelser.

Om den edgångsskyldige saknar kännedom om vissa av gäldenärens angelägenheter inom ramen för edstemat bör denne framföra och låta ta till protokollet de reservationer denne anser vara befogade. Det finns således inte grund för farhågor att den edgångsskyldige tvingas beediga uppgifter om förhållanden som denne inte äger närmre kännedom om. Att den edgångsskyldige inte utan risk för ansvar kan åberopa denna reservationsrätt för att undvika att beediga uppgifter i bouppteckningen som det faktiskt föreligger kännedom om är självfallet. Invändningar av karaktär att kännedom saknas bör därför inte tillmätas någon större vikt. Det finns således inget stöd för att av denna anledning kräva någon närmare precision av edstemat. Dock må påpekas att det saknas lagstöd för att konkursförvaltaren vid fakultativ ed använder edgångsskyldigheten till att kräva svar på frågor som ligger utanför edstemat och vid förhandlingen kan inte i konkursutredande syfte påfordras svar på sådana frågor i vidare omfattning än den edgångsskyldige själv finner sig vilja gå med på. Huruvida konkursförvaltaren ämnar ställa frågor som går längre än uppgifterna i bouppteckningen har därför inget med prövningen av detta mål att göra.

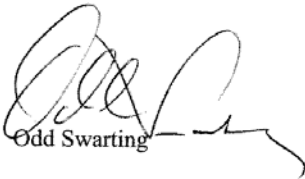
Vidare har Margareta Erikssons begärt att konkursförvaltaren anger om det föreligger anledning att antaga att hon kan misstänkas för brott i bolaget. Begäran såsom den framförts kan inte prövas i målet. Även om det inte anges skulle emellertid kunna antas att det därmed avses en invändning att Margareta Eriksson med hänvisning till RB 36:6 och Europakonventionen art 6.1 i händelse av föreliggande brottsmisstanke inte skulle vara

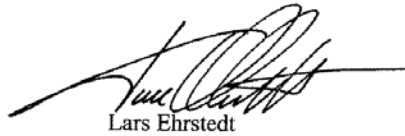
skyldig att avlägga fakultativ ed. Frågan har varit föremål för Högsta domstolens prövning vid några tillfällen, varvid främst NJA 2005 s 407 får anses klargöra rättsläget. Av rättsfallet ifråga kan i korthet utläsas att ett bortfall av sådan skyldighet – helst eller delvis – förutsätter att det hos en behörig myndighet föreligger en konkret brottsmisstanke mot den edgångsskyldige och att de uppgifter som efterfrågas har samband med den misstänkta gärningen. Det finns ingen uppgift i de remitterade handlingarna som tyder på att dessa förutsättningar skulle föreligga, ens till någon del. Konkursförvaltaren är enligt REKON's mening inte en sådan behörig myndighet och dennes uppfattning – vilken den nu än kan vara – saknar självständig betydelse för om Margareta Eriksson har skyldighet att avlägga bouppteckningsed.

Sammanfattningsvis är det således REKONS uppfattning att underinstansernas beslut bör stå fast.

Stockholm som ovan

REKONSTRUKTÖR- & KONKURSFÖRVALTARKOLLEGIET (REKON) I SVERIGE

Odd Swarting

Lars Ehrstedt